

Poslednji hipik

Histerična romansa

Peni Rembo

1982

U ovoj ćeliji našoj nema sažaljenja, nit' svitanja nad hladnom ravnicom što nam je duša, nit' pozdrava toplom horizontu.

Sva lepota nam izmiče, a mi čekamo.

"Nijedan odgovor nije odgovor sam po sebi."

Istočnjačka izreka

Trećeg septembra 1975, Fil Rasel, zvani Fil Houp, zvani Voli Houp, zvani Voli umro je gušeći se u vlastitoj povrački: kupina, krempita, žuč, zaglavljani tragično i za sva vremena u dušniku. Kupina, krempita, žuč koji se izlivaju iz njegovih otvorenih usta na fine šare ukrasnog tepiha.

Umro je kao uplašen, slab i umoran čovek; šest meseci pre toga bio je odlučan, srećan i zdrav kao dren; eto koliko je malo vremena bilo potrebno Ministarstvu zdravlja u Vladi Njenog Veličanstva da Fila svede na upovraćani leš.

"Prvi san koji pamtim jeste kako držim za ruku nekog starca i s visine posmatramo prelepu i spokojnu dolinu - iznenada iz skrovišta istrčava lisica, a za njom psi i lovci u crvenim kaputima na snažnim konjima. Čovek pokazuje prema dolini i kaže: 'Tamo ti ideš, sine moj.' Ubrzo sam shvatio da sam ja lisica!"

Fil Rasel, 1974.

Za nas je Filova smrt označila kraj jedne ere. S njim je umrla i poslednja trunka poverenja koje smo, naivno, imali u "sistem", poslednje zrnice nade da ćemo, ako vodimo častan život zasnovan na poštovanju, a ne na iskorišćavanju, svojim primerom eventualno pridobiti one na vlasti. Naravno, bio je to san, ali stvarnost počiva na hiljadu snova iz prošlosti; je li toliko glupo bilo što smo budućnosti hteli da pridodamo naše? Ako je snaga protesta počela da jenjava, snaga rok muzike nije pokazivala takvu malodušnost. Do sredine šezdesetih, rokenrol je harao i nijedna partijska konferencija nije mu ništa mogla. Omladina je pronašla svoj glas i sve otvorenije tražila da se taj glas čuje.

U njemu se glasno čuo i glas koji je obećavao novi svet, nove boje, nove dimenzije, novo vreme i mesto. Instant karma, i to uz sličicu esida.

"Današnjim ljudima savetujem sledeće: Ako životnu igru shvatate ozbiljno i ako svoje živce shvatate ozbiljno, ozbiljno ćete shvatati i svoje čulne organe. Ako energetski proces shvatate ozbiljno morate da se priključite, povežete i prekinete."

Esidovski prorok Timoti Liri

Društvo je bilo u šoku, očajni roditelji su se povukli dok su se njihova mala čeda "spotakala" o ukrasne tepihe. Histerični novinski članci kako je esid kriv za sve, od gorušice do potpunog kraha časnog društva bili su gotovo svakodnevna pojava. Sociolozi su izmislili "generacijski jaz", a kada je dugokosi čudak pred njima isukao znak V to su shvatili potpuno pogrešno; zapravo je to znak mira, no, u svakom slučaju, značio je "odjebite". U sivom uglu imali smo "normalno društvo", a u uglu duginih boja seks, droge i rokenrol - barem su mediji tako videli situaciju. Simbol Kampanje za nuklearno razoružavanje prihvaćen je kao amblem sve brojnijih legija rok obožavatelja čija se poruka ljubavi i mira širila svetom poput šumskog požara. Mediji su, iz očajničke potrebe da etiketiraju i time zauzdaju sve što pretilo da im izmakne kontroli, nazvali ovaj fenomen "hipi", a

sistem, čije su mediji najvažnije sredstvo u borbi protiv promena, krenuo je da transparentno, no svakako efikasno baca ljagu na ovu novu viziju.

Do kraja šezdesetih obično društvo počelo je da se plaši namera svoje omladine; nije želelo da im sive gradove oboje u boje duge, psihodelična revolucija činila se malčice previše stvarnom i morala je biti sprečena.

Zabranjivali su knjige, zatvarali knjižare. Upadali su u kancelarije i društvene centre i odnosili im dokumentaciju, nesumnjivo kako bi podatke iz njih uneli u policijske kompjutere. Ilegalna štampa se srušila pod teretom pritiska države, a galerijama i bioskopima su plenili cele postavke. Umetnike, pisce, muzičare i bezbrojne neidentifikovane hipike razvlačili su po sudovima da odgovaraju na lažne optužbe za pokvarenost, blud, drogiranje, sve što bi moglo da ih učutka; ali ništa od toga, sve je bilo i suviše važno.

Ugnjetavanje je postalo sve žešće, javni službenik "bobby" postao je javni neprijatelj "piggy"; objavljen je rat mirovnoj generaciji, ali ljubav nije imala nameru da se preda bez borbe.

"Mi smo generacija bestidnosti. Najpotlačeniji ljudi u ovoj zemlji nisu ni crnci ni sirotinja, već srednja klasa. Oni nemaju ni protiv čega da ustanu, ni da se bore. Moraćemo da izmislimo nove zakone za kršenje... U prvom delu jipijevskog programa poručuje se da treba ubiti roditelje... ako nisi spreman da ubiješ svoje roditelje nisi spreman ni da menjaš ovu zemlju. Roditelji su naši prvi tlačitelji."

Džeri Rubin, vođa jipika (militantnih hipika), sa govora na Državnom univerzitetu Kent, SAD

Nepunih mesec dana nakon Rubinovog govora univerzitet je bio u metežu. Mahom beli studenti poreklom iz srednje klase, u znak pobune protiv načina na koji se upravlja i studentkim gradom i državom, organizovali su brojne demonstracije i spalili jedan deo univerziteta. Vlasti su izvele vojsku da "ponovo uspostavi mir", što je vojska i učinila u istinski militarističkom stilu - upucavši četvoro studenata.

"Nakon što je pucjava stala, čuo sam vrištanje, okrenuo sam se i ugledao lika koji kleči držeći glavu svoje devojkice u rukama. Lik je počeo da histeriše, plače, urla, više. 'Jebene svinje su te ubile.'"

Student Univerziteta Kent nakon pucjave

Sistem je prvi povukao potez. Ono na šta Rubin nije računao, mada je trebalo da su ga minula vremena naučila, jeste da će roditelji radije ubiti svoju decu nego prihvatiti promene.

"Majka: 'Ko god izašao na ulice grada kao što je Kent sa dugom kosom, prljavom odećom ili bosonog zaslužuje metak.'

Pitanje: 'Da li je dugačka kosa opravdanje da ubijete čoveka?'

Majka: 'Jeste. Moramo da pročistimo ovu naciju, a počecemo od dugokosih.'

Pitanje: 'Biste li dopustili da vam sina ubiju samo zato što je bio bosonog?'

Majka: 'Da.'"

Komentari jedne majke nakon pucjave u Kentu. Dani "flower power"-a bili su svršeni; svinje su izašle u ispašu i zauzele livadu.

"Jako sam ponosan što me nazivaju svinjom. Ona predstavlja ponos, integritet i petlju."

Ronald Regan

Do kraja šezdesetih "narod" širom zapadnog sveta vratio se na ulice. San je slabio i prelazio u noćnu moru. U Francuskoj su studenti anarhisti maltene zbacili vladu; u Holandiji je pokret Provo terao šegu sa konvencionalnom politikom; u Nemačkoj su se Bader-Majnhof sveli državi koju su još uvek vodili omatoreli nacisti; u Americi je mir postao veći problem nego rat; u Severnoj Irskoj katolici su na ulicama tražili građanska prava; u Engleskoj su koledži i univerziteti "okupirani", a na ambasade se jurišalo. Ljudi su svuda pozivali na život bez straha, svet bez rata i tražili slobodu od vlasti koje su godinama odbacivali maltene kao nepostojeće. Već predugo je sistem terao samo po svom. Opet, među samim ljudima na površinu je izbila stara netrpeljivost - suprotstavljeni interesi anarhizma i socijalizma.

Na stranu ova neslaganja, pokret za promene nije stajao. Anarhisti, socijalisti, aktivisti, pacifisti, radnička klasa, srednja klasa, crnci, belci - makar ih je jedna stvar sve ujedinjavala, zajednički cilj, univerzalni faktor, ista zastava - dobri stari rokenrol.

Krajem šezdesetih, američki Vudstok i britanski Glastonberi stvorili su jednu tradiciju u rok muzici koju danas doživljavamo kao deo našeg načina života - slobodni festival. Slobodna muzika, slobodan prostor, slobodan um; tako barem, poput "Nekada davno...", počinje ova bajka.

Mnogi sukobi između vlasti i omladinskog pokreta krajem šezdesetih i s početka sedamdesetih, uopšteno govoreći, pre su bili političke prirode, takoreći levičarske platforme za društveno nezadovoljstvo nego anarhistički zahtevi pojedinaca za pravo da žive vlastiti život. Slobodni festivali bili su anarhističke proslave slobode, za razliku od socijalističkih demonstracija protiv ugnjetavanja i, kao takvi, vlastima su predstavljali novi problem - kako da braniš ljudima što se zabavljaju? Odgovor je bio predvidiv - ugazi ih.

Park Vindzor je jedan od brojnih vrtova Njenog Veličanstva, a kada su hipici zaključili da je baš on idealno mesto za jedan slobodan festival njoj "nije bilo drago". Prvi Vindzor Fri (*Windsor Free*) prošao je kao relativno mirno dešavanje i vlasti su se držale po strani. Iduće godine je bila druga priča, kraljičini neželjeni gosti nasilno su udaljeni od strane policije, pa su kraljevski korgi mezimci, nesumljivo s propisnim olakšanjem, ponovo mogli da se šetkaju bez uznemiravanja. Na čelu sukobljenih snaga te godine, odeven u svašta ništa ili izbledele farmerke i košulju sa jednostavnom porukom "Houp" izvezenom svetlim bojama, beše jedan Fil Rasel. Plesao je među redovima policajaca uz pitanje "Kakvi ste to džentlmeni?" ili im se rugao "Kako ste vi dobri i nežni muškarci."¹ Ljudi u plavom verovatno jesu bili muškarci, ali nisu bili ni dobri ni nežni. Fil je iz Vindzora došao rastresen; gnušao se nasilja i potreslo ga je ono je što je video. Ljubav? Mir? Nada? Nedugo nakon ovoga smo se i upoznali.

Godinama smo vodili otvorenu kuću, imali smo prostor i smatrali smo da treba to da delimo. Hteli smo mesto gde bi se ljudi skupili da rade i žive u kreativnoj atmosferi, a ne zagušljivo zatvoreno porodično okruženje u kojem smo svi odgajani. Bilo je neizbežno da nam neko poput Fila jednog dana bane u kuću.

Fil Houp je bio nasmejani, preplanuli hipi ratnik. Oči su mu bile boje plavog neba koje je voleo, njegova uredno podšišana kosa imala je zlatnu boju sunca koje je obožavao. Bio je ponosan i uspravan, anarhističan i divalj, zamišljen i poetičan. Njegove ideje predstavljale su čudnu mešavinu razmišljanja ljudi kojima se divio i među kojima je živeo - razigranih Arapljana, kiparskih seljaka, plemenitih Lazija, ćutljivih i setnih severnoameričkih Indijanaca sa kojima se osećao istinsku duhovnu bliskost. Fil je proputovao svet i upoznao istomišljenike u svakom mestu u kojem je svratio, ali uvek bi se vratio u Englesku. Možda ga je ljubav prema njenoj mitskoj prošlosti, kra-

---

¹ Pitanje "What kind of gentlemen are you?" i podrugljivo "What kind and gentle men you are!" (prim.prev.)

lju Arturu i njegovim vitezima, vukla nazad, ili je možda kao i mi smatrao da istinska promena može da se postigne jedino u mestu u kojem se najviše osećate kao kod kuće.

Fil je mogao da priča u nedogled. Jedna polovina onoga što je govorio ličila je na čistu izmišljotinu, a druga na čistu poeziju. Imao je neke čudne magijske moći. Jednom je u našoj bašti početkom leta prizvao snežnu mećavu, a ogromne bele pahulje padale su po belim radama na travnjaku. Drugom prilikom je napravio nebo puno duga - kao da je isekao dugu i razbacao nje-ne delove u vazduh gde su lebdeli u nekom čudnom nasumičnom poretku. Sada kada se čovek osvrne na to deluje neverovatno, ali ja se svejedno i jedne i druge situacije živo sećam.

Prilikom našeg prvog susreta opisao je Vindzor Fri; mi smo oduvek izbegavali festivale i bili smo slabo upućeni u tu temu. Fil nas je upoznao sa minulim festivalskim izdanjima, a onda je stao da raspreda o svojim idejama za budućnost. Nastavio je da obrazlaže nešto što se nama činilo kao urnebesna plan. Želeo je da vrati Stounhendž (mesto koje je smatrao narodnim svetilištem, a koje je država ukrala) i načini od njega lokaciju za slobodan festival, slobodnu muziku, slobodan prostor, slobodan um; tako se barem, poput "Živeli su srećno do kraja života", ova bajka nastavlja.

Tužno je što, kada smo pokušali da sviramo na Stounhendž festivalu deset godina kasnije, nije bilo ni traga ni glasa od te "slobode". Nakon Filove smrti, sanjali smo da ćemo jednog dana svirati na festivalu u znak svojevrsnog sećanja na njega. Godine 1980. imali smo bend i priliku da to i učinimo.

Naše prisustvo na Stounhendžu privuklo je nekoliko stotina pankera za koje je ova festivalska scena bila potpuna nepoznanica; oni su, s druge strane, privlačili pažnju različitih frakcija kojima je pank bio jednako nepoznata stvar. Atmosfera je bila opuštena, s prvim sumrakom hiljade ljudi se okupilo oko bine da poslušaju izvođače koji su nastupali to večer kada je iznenada, bez ijednog očiglednog razloga, grupa bajkera nahrupila na binu i izjavila kako neće trpeti pankere na svom festivalu. Usledio je jedan od najnasilnijih i najstrašnijih događaja u našim životima. Bajkeri naoružani flašama, lancima i motkama bazali su unaokolo i krvnički napadali svakog pankera kojeg bi spazili. Nije se imalo gde sakriti, niti pobeći; celu noć smo pokušavali da zaštitimo sebe i druge prestrašene pankere od ovog bezumnog nasilja. Čula se strašna vriska ljudi koje su odvlačili u tminu da ih poduče miru i ljubavi; nije bilo svrhe pokušavati da spasimo ove ljude jer ih je po mrklom mraki bilo nemoguće naći. U međuvremenu, većinski hipi skup, izgubljen u svojoj blago zamućenoj stoniranoj stvarnosti nije imao pojma šta se nama dešava.

Par nedelja kasnije u nekom hipi listu su branili bajkere, tvrdeći kako su oni anarhistička grupa koja nije razumela naše motive. Kakvo nerazumevanje! Kakvi anarhisti!

Ako su Fil i prvi Stounhendž festivali bili početak našeg koketiranja sa "pravom" hipi kulturom, ovo je onda verovatno bio kraj.

Hipici puni snova bili su fenomen ranih sedamdesetih, izgubljene duše čijim glavama je pre vladao dop ili esid nego zdrav razum. Uopšte uzev, bili su dosade od ljudi koji melju o tome kakva će situacija "biti" gotovo jednako realistično kao kada bi sneg opisivao kako će preživeti letnje sunce. Uprkos svojim čudnim idejama, Fil je delovao drugačije. Droga za njega nije bila sredstvo pomoću kojeg će da se "prekine", već dodir sa stvarnošću koja i nada koje je aktivno unosio nazad u svet sivila i očaja. Konzumirao ju je pažljivo i kreativno, ne zarad "bekstva" već da lakše prepozna "sredstva za bekstvo".

U puno pogleda nikada nismo mogli biti opisani kao hipici. Nakon uobičajenog kratkog eksperimentisanja batalili smo drogu zato što smo smatrali da nam brka misli i generalno kvvari veze umesto da ih jača.

Našu kuću smo otvorili u vreme kada je takve stvari činilo puno ljudi. Takozvani komunarski pokret predstavljao je prirodan rezultat ljudi sličnih nama koji su hteli da život zasnivaju na saradnji, razumevanju i deljenju. Individualno stanovanje je jedan od najočitijih uzroka užasne nestašice krova nad glavom, a suživot je praktično rešenje za taj problem. Kada bismo naučili da delimo svoje domove, možda bismo mogli da naučimo i da delimo svet, a to je prvi korak ka zdravorazumlju.

Kuća nikad nije bila mesto gde se ljudi "prekidaju", želeli smo da bude mesto gde oni dolaze i shvataju da srazmerno vlastitom vremenu i prostoru sami mogu da osmisle svoje ciljeve i razloge, i što je najvažnije, svoje živote. Želeli smo da ponudimo mesto gde ljudi mogu da budu nešto što im sistem nikada ne dozvoljava da sami postanu. U mnogo pogleda bili smo bliži anarhističkim nego hipijevskim tradicijama, ali neizbežno je dolazilo do interakcije.

Delili smo Filovo gađenje "normalnim" društvom, društvom koje više ceni vlasništvo nego ljude, koje više poštuje bogatstvo nego mudrost. Podržavali smo njegovu viziju sveta u kojem ljudi uzimaju od države ono što im je ona ukrala. Skvotiranje kao politički izraz vodi svoje korene iz takvog načina poimanja. Zašto bismo morali da plaćamo nešto što je s pravom naše? Čiji je ovo svet?

Možda skvotiranje Stounhendža i nije bilo tako loša ideja. Fil je nastavio da nas posećuje s novim planovima. Njegov je entuzijazam bio zarazan i konačno smo pristali da mu pomognemo u organizaciji prvog Festivala Stounhendž, na letnju dugodnevnicu juna 1974.

"Tad kralj Artur zagrme: 'Evo divljih zveri što nam pobiše pretke. U juriš sad na njih... A kada ih stignemo, ja ću biti prvi koje će borbu otpočeti.'"

"Brut" Lajamon

Do početka 1974. odštamali smo na hiljade letaka i postera kao najavu festivala, a Fil je poslao stotine pozivnica raznoraznim poznatim ličnostima, uključujući Papu, Vojvodu Edinburgškog, Bitlse, stjuardese Britiš ervejza i Hipike iz Katmandua. Razume se, nije se puno zvanica pojavilo na zakazani datum, ali Fila je radovala šarenolika skupina od par stotina hipika koji su došli.

Devet je nedelja Fil sa onima koji su bili dovoljno hrabri da prkose kišnom letu proveo kod starog kamenog spomenika, pred očima sve zburjenijih starih čuvara skamenjena lica.

Dim od zapaljenog drveta izdizao se prema vlažnom noćnom vazduhu, siv dim po sivom kamenju. Nemirni plamen osvetljavao je lica pripovedača koji su se razmestili poput delova duge po ravnici, ispredajući priče o tome kako to da je baš ova vatra zapaljena na ovom mestu, u ovo vreme, na našoj zemlji.

"Naša generacija je najbolji masovni pokret u istoriji - eksperimentišemo sa svim i svačim u današnjoj potrazi za ljubavlju i mirom. Znanje odbacuje religijski život, a čak i da nas vodi u smrt, barem se trudimo svi zajedno. Naš hram je zvuk, mi naše bitke bijemo muzikom, bubnjevi ko grom, činele ko munje, gomila elektronike ko zvučni nuklearni projektili. Umesto pušaka imamo gitare."

Fil Rasel, 1974.

Rokenrol revolucija iz dana u dan, priča za pričom, kiša, a ako su ove godine imali samo izanđani stari kasetofon da ispušta zvuke, sledeće godine biće bolje.

Na kraju je Ministarstvo za ekologiju, čuvar starih čuvara spomenika skamenjenih lica, uručilo "Volijima Stounhendža" obaveštenje da se maknu sa državnog vlasništva. Svakojaki žitelji

utvrđenja dogovorili su se da se u slučaju intervencije vlasti jedino odazivaju na ime Voli, kako su dozivali nekog izgubljenog psa kojeg su danonoćno tražili nakon Festivala na ostrvu Vajt pre mnogo godina. Urnebesni sudski pozivi za Fila Volija, Sida Volija, Krisa Volija itd. velikim delom su zaslužni za atmosferu na apsurdnom suđenju koje je usledilo pred Višim londonskim sudom.

Državne istrage često se koriste da javnost navedu da misli kako sistem uspešno funkcioniše u situacijama kada prave brljotine. Ovi simbolični potezi omogućavaju vlastima da čine zverske zločine protiv naroda bez ikakvog realnog straha od osвете. Ovakva taktika je primenjena u slučajevima vojnog i policijskog nasilja u Belfastu, Brikstonu itd. Tu su i ekološki incidenti poput smrtonosnog curenja radioaktivnog materijala iz elektrana kao što je Vindskejl u Kambriji, obavezujuće porudžbenice, državni lopovluk u slučaju zemljišta za autoputeve, aerodrome i novih nuklearnih elektrana - a svi ovi primeri su pre deo državnih planova za slučaj nuklearnog rata nego za javnu dobrobit, ostale "greške" poput korupcije državnih službenika, maltretiranja po zatvorima i duševnim bolnicama, nasilje nastavnika po školama, zapravo, kad god su vlasti morale da prikriju svoje delovanje.

Ljudi koji sede u vladi itekako su svesni da oni i institucije kojima su dali vlast svakodnevno čine zločine protiv javnosti, a opet, osim ako ih ta ista javnost ne razotkrije, s pravom zabrinuta za svoje blagostanje, ništa se ne čini po tom pitanju.

U slučajevima kada javnost sazna za neoprostivo ponašanje vlasti, vlada sama pokreće zahtev da se slučaj "istraži". "Izgleda" da se nešto dešava, a povodljiva, čutljiva i nasilna većina zadovoljava se time što je "učinjena pravda". Surova istina je, pak, da vlada uopšte neće ništa učiniti sem par Belih strana koje će retko ko čitati i još ređe primetiti. U međuvremenu, "državni zločini se nesmetano nastavljaju".

Voli Houp je iz Vindzora došao u modricama i depresiji. Opet je plesao među momcima u plavom, uzaludno pokušavajući da ih opusti svojim humorom i ljubavlju - za to su ga nagradili batinama.

"Video sam kako policija vuče nekog momka, pesniči ga i šutira, video sam kako trudnicu šutiraju u stomak i dečaka koji dobija pesnicu u lice. Svuda oko policije ljudi su samo ležali. Prišao sam jednom policajcu koji je upravo izbio nekoj ženi zube i pitao ga zašto je to uradio, a on mi je rekao da odjebem ili ću isto tako da prođem. Kasnije i jesam." Flit strit se oduševljavao, tamo nije bilo adekvatno neprijatnih ubistava, silovanja, ratova ili "prirodnih" katastrofa, pa su Volijevci na čelu sa Filom Volijem Houptom postali zvezde "za jednokratnu upotrebu" te nedelje. Cerekavi junaci svakodnevno su bili na novinskim naslovnica, kako pokazuju znak za mir i propovedaju moć ljubavi, odmah pored dnevne doze golotinje - kontekst novi, poruka stara.

Pošto su izgubili na sudu i dobili naređenje da momentalno napuste lokaciju, Voli Houp je slavo-dobitno izašao iz sudnice, pravo pred nestrpljive novinare i izjavio: "Pobeda, pobeda, svi nas vole, pobedili smo." Ako ga već nisu svi voleli, zasigurno su svi bili zatečeni Volijem i njegovom izjavom za jednokratnu upotrebu. U svakom slučaju, dan ili dva, Volijevci su bili novinska senzacija. U neku ruku i jesu bili pobednici - jeste da su ih iselili, ali uvek je tu sledeća godina, a tradicija je rođena. U neku ruku i jesu bili pobednici, ali sistem ne voli da ga neko pravi budalom; tradicija je sada izrasla u jedan od najvećih slobodnih festivala koji se održavaju jednom godišnje. Dakle, na neki način jesu pobedili, ali Voli Houp je zabio trn u oko sistema, a sistem nije padalo na pamet da mu još jednom dopusti da se tako izvuče.

Iz Stounhendža su se Volijevci povukli u Vindzor. Ove godine festival je privukao više ljudi nego ikad. Desetine hiljada posetilaca došlo je da se pobrine da se Njeno Kraljevstvo Veličanstvo ne dosađuje, a ona je, zauzvrat, čekala skrivena među gomilom policajaca. Tenzije između dve

skupine postojala su od početka, pa je na kraju situacija eksplodirala kada je policija ranom zorom na kvarno napala usnule festivaldžije. Stotine ljudi je povređeno dok je policija nasumično i brutalno mlatila svakog ko je imao tu nesreću da im se nađe na putu. Ljude iz izvlačili iz šatora i za doručak im servirali čizmu u zube i batine. Pobunjene hipike su vukli do parkiranih marica, gde su ih psovali, pretili im, tukli ih i pisali optužnice.

Mediji su glumili šokiranost, a vlada je naredila javnu istragu, ali ni jedno ni drugo nije mnogo pomoglo stotinama povređenih.

Voliju Houpu se po završetku žurke gubi trag. Mic po mic, mi smo učili. Dani "flower-power"-a su prošli, svinje su izašle na livadu. Naši roditelji, ili barem njihovi javni službenici, jesu naši prvi tlačitelji. Bele rade su pojedene. Noćna mora je postala stvarnost.

"Gde su danas silna plemena našeg naroda? Iščezla su pred pohlepom i nasiljem Belog čoveka, kao sneg pred letnjim suncem."

Indijanski poglavica

Situacija se izgleda ne menja mnogo. Trebalo je da znamo. Mic po mic, učili smo.

U zimu te godine Voli je počeo sa pripremama za drugi Stounhendž festival; poster, leci, pozivi. Ovog puta mogao je da se pozove na upitni uspeh prvog festivala, pa je bilo lakše. Usmena informacija uvek je bila moćno oružje podzemlja i ljudi su već raspravljali o tome kako bi mogli da pomognu.

Voli je veći deo prva dva meseca 1975. proveo u deljenju letaka po Londonu i okolini. Obučeni u "ratnu uniformu", bizarnu mešavinu srednjoistočne vojne opreme i škotskog tartana, u svojim kolima išaranim u pruge duginih boja i sa pravim indijanskim tipijem, ogromnim šatorom sa gomilom močuga privezanim za krov, bio je upečatljiv i živopisan prizor, prizor koji će oni sivlji od njega, što po izgledu, što po duši, svakako primetiti. U maju je otišao iz naše kuće i krenuo u Kornvol; uradili smo sve što smo mogli da spremimo festival, a Voli je želeo da odmori u svom tipiju dok sve ne počne. Na dan njegovog odlaska bila je užasna vrućina; sedeli smo u bašti i pili čaj, dok je Voli slavio sunce i pevao nam serenade, uz ludački nastup na svojim plemenskim bubnjevima. Bio je zdrav, srećan i ubeđen da će ovaj put ponovo pobediti.

Dok se automobil u duginim bojama udaljavao od naše kuće, Voli se nagnuo kroz prozor i ispustio glasan krik, nešto između indijanskog ratnog pokliča i reči "sloboda i mir" - bio je predaleko da bi moglo da se lepo čuje. Kada smo ga sledeći put videli, mesec dana kasnije, bio je šest kila mršaviji, koža mu je bila bela i neprijatno otekla, bio je razočaran, nervozan i gotovo nesposoban da priča. Sedeo je glave obešene na grudi, a jezik mu je jurio po usnama kao da traži lice kojem je nekad pripadao. Njegove oči pune suza bile su neprozirne i mrtve, upale u lobanju poput kakve čudne maske za Noć veštica. Ruke su mu stalno drhtale, kao što drhte starcima po zimskom studu. Sunce koje je nekad obožavao za njega je potamnelo, nije mogao da podnosi niti njegovu svetlost, niti toplotu. Svako malo bacio bi bolan, nehotičan pogled po zidovima opasanoj bašti u kojoj smo sedeli. S vremena na vreme, pogledom bismo pratili njegov pogled, a svaki put bi nas presreo zlokobniji par očiju koji nas posmatra preko savršenih linija uredno pokošenih zelenih travnjaka. Voli Houpu je bio zatvorenik jedne od psihijatrijskih bolnica Njenog Veličanstva, čovek bez ijedne druge budućnosti osim njihove. Ovog puta nije pobeđivao.

Par dana nakon što je otišao od nas, Voli je uhapšen zbog posedovanja tri tableta esida. Policija je izvršila prepad na kuću u koju je svratio da prespava, pod izgovorom da traže nekog vojnog dezertera. Slučaj je hteo da tokom ove pretrage za dezerterom smisle da tek reda radi istresu

džepove Volijevog kaputa. Naravno, nisu spazili kola u bojama duge koja su parkirana ispred kuće, niti su znali da je vlasnik kaputa veseli hipi anarhista koji se svega godinu dana pre toga sprdao sa sudstvom, niti da je u pitanju isti živopisni lik koji je delio letke za Stounhendž 2 po ulicama Londona samo par dana pre toga. Policija ne primećuje takve stvari: njihov posao je, na kraju krajeva, da love fiktivne vojne dezertere.

I dok bi se većina provukla sa teškim ukorom dežurnog sudije i simboličnom novčanom kaznom, Voliju su odbili kauciju i zadržali ga u pritvoru. Nisu mu dozvolili da koristi telefon ili napiše pismo, pa nikako nije mogao da prijateljima napolju javi šta ga je snašlo. Ljudi iz kuće u kojoj je uhapšen nisu ni pokušali da mu pomognu, verovatno zato što su strahovali da ne prođu slično. Bio je sam i beznadežno nepripremljen za ono što ga čeka.

Nakon nekoliko dana u zatvoru, na prozivku je izašao u pidžamama, tvrdeći kako od zatvorske uniforme koju mora da nosi ima osip. Umesto da mu jednostavno dozvole da nosi svoju odeću, čuvar - očigledno stručnjak za medicinska pitanja, poslao ga je k zatvorskom lekaru koji je, kao vrhunski mudrac, iz cuga zaključio da je u pitanju "šizofrenija".

"To što kažu da si paranoičan ne znači da te neko ne prati."

Nepoznati hipi mudrac

Otkad je sveta i veka, duševne bolesti bile su moćno političko oružje protiv onih koji traže ili rade na društvenoj promeni. Dobar deo definicija "ludila" jesu lažni izumi koji onima na vlasti omogućavaju da okaljaju one koji se usuđuju da preispituju njihovu stvarnost. Termini kao što su šizofrenija, neurotičan i paranoičan znače tek onoliko koliko svaka posebna, ili ne toliko posebna osoba izabere da znače. Ne postoji fizičko utemeljenje za bilo koje od ovih "stanja"; definicije se razlikuju od psihijatra do psihijatra i, zavisno od toga šta se smatra nepoželjnim ili subverzivnim, potpuno se razlikuju od zemlje do zemlje. Zbog ovakvih neusaglašenih standarda, šanse da vas proglašavaju šizofreničnim u Americi daleko su veće nego u Britaniji, što je jednog psihijatra nagnalo da kao najbolji lek za mnoge američke duševne pacijente predloži prvi avion za Britaniju. Etiketa "duševna bolest" predstavlja metod razračunavanja sa pojedincima, od neželjene rodbine do društvenih kritičara koji, putem neprihvatanja uslovima koje im drugi nameću počinju da slove za "neprilike" i "smutljivce".

Dela psihologa, prvenstveno Frojda, Junga i čitave plejade perverznejaka koji slede njihova učenja su izolovanjem "stanja uma" i definisanjem nekih od njih kao "stanja ludila" isključila razne potencijalne razvoje u načinu na koji vidimo, ili bismo mogli da vidimo, našu stvarnost. Omogućavanjem ljudima da iz iskustva uče o svom tzv. ludilu, umesto što ih kažnjavaju zbog njega, moglo bi se doći do novih radikalnih načina razmišljanja, stvorile bi se nove perspektive i dosegli novi horizonti. Kako je inače ljudski um rastao i razvijao se? Bezmalob svaki bitniji društveni napredak delo je ljudi koji su u svoje vreme kritikovani, ismevani, a često i kažnjavani, tek da bi ih slavili kao "velike mislioce" godinama nakon smrti. Pošto duševno i fizičko zdravlje postaje sve kontrolisanije uz pomoć lekova i hirurgije, još bliže smo svetlu hakovanih i hemijski obrađenih g. i gđe Normalnih, čija je jedina svrha u životu da bezumno služe sistemu; napredak će stati, a umojebači će pobediti u bici protiv ljudskog duha.

Čim mu prilepe etiketu "lud", pacijent potencijalno postaje predmet čitavog niza gnusnih vidova mučenja koje Nacionalna zdravstvena služba učtivo naziva "lečenje". Vezuju ih kaiševima i remenima ili im navlače ludačke košulje, pa im tela ostaju u modricama i klanjaju duhom. Stavljaju ih pod ključ u zvučno izolovane ćelije ne bi li ih otkucaj vlastitog srca i smrad vlastitog izmeta

sломio i sveo na pasivne životinje. Primoravaju ih da piju lekove koji ih pretvaraju u robotizovane zombije. Jedna od čestih nuspojava dužvremenskog lečenja ovim lekovima je i ozbiljno oticanje jezika; jedini efikasan lek je hirurška intervencija - sečenje jezika. Postoji li bolji način da se prorok učutka? Daju im elektrošokove u glavu koji uzrokuju dezorijentaciju i gubitak pamćenja. EKT, elektro-kompulzivna terapija, jeste ideja koja je preuzeta iz klanica, gde svinje, pre nego da im prerežu grkljan, ošamućuju istom metodom - EKT je primitivni oblik kažnjavanja koji pre ima veze sa tradicijom lovaca na veštice nego sa tradicijom nauke. Krajnji "lek", *tour de force* psihijatrijske struke jeste lobotomija. Žrtvama ove sramotne šale na tuđ račun zabijaju noževe u glave kojima nasumično vitlaju, sve dok se deo mozga ne pretvori u kašu.

Hirurzi koji izvode ovu operaciju nemaju najtačniju predstavu o tome šta rade; mozak je neverovatno komplikovan organ o kojem se jako malo zna, pa opet, ovi kasapini smatraju sebe kvalifikovanim da noževima buše ljudima glave uvereni da obavljaju "naučnu službu". Pacijenti kojima propisuju ovakav tretman često umiru od njega; oni koji prežive ne mogu se nikada nadati oporavku od stanja bezumlja koji im je smišljeno nametnuto.

Odvratni eksperimenti se svakodnevno sprovode i nad životinjama i nad ljudima u ime "medicinskog napretka"; nismo ni svesni kakve nam sve gnusne nove oblike lečenja u ovom trenutku smišljaju u hiljadama laboratorija širom zemlje. U nacističkoj Nemačkoj, zatvorenici po logorima smrti korišćeni su od strane farmaceutskih kompanija kao zamorci za nove proizvode. Današnje kompanije, a mnoge od njih su iste one iz doba nacizma, koriste nesrećnike po zatvorima i bolnicama u iste svrhe.

Duševni pacijenti su redovne žrtve nebrige - što države, što opšte javnosti, i kao takvi možda predstavljaju i najpotlačenije ljude na svetu. Svako društvo drži na hiljade ljudi pod ključem u duševnim bolnicama samo zato što su dovodili u pitanje nametnute vrednosti - disidente obeležene etiketom "lud" i učutkane, često i zauvek, lekovima.

Voliju se prepisali ogromne doze leka largaktil, fizički, a često i nasilno ga primoravajući da ga pije. Lekovi poput largaktila ne koriste se masovno samo u duševnim bolnicama, već i u zatvorima, gde je njihova upotreba "zvanično" zabranjena. "Lečenje" Volijeve "šizofrenije" od strane zatvorskog lekara svelo ga je na bespomoćno stvorenje, pa je do trenutka kada su ga ponovo odveli pred sud bio toliko fizički i duševno pogubljen od lekova da je bio potpuno nesposoban da shvati šta se događa, a kamoli da se brani.

Kada smo napokon dobili vesti od Volija, maltene nerazumljivo pismo koje je izgledalo kao da ga je pisao petogodišnjak, već su ga bili izvukli iz zatvora, vucarali po sudovima gde je "seciran" po odredbama Zakona o duševnom zdravlju iz 1959. i na neodređeno prosleđen duševnoj bolnici.

"Seciranje", tj. prisilna hospitalizacija, jeste metoda pomoću koje vlasti mogu da zatvore svakog čoveka koga dva lekara pristanu da proglase za "ludog". Naravno da nije teško naći raspoložene lekare, s obzirom da zatvorske bolnice vrve od opasnih budžaklija koji su dotakli dno svoje struke i spremni su da se slušaju naređenja.

Onog trenutka kada bude seciran, pacijent gubi sva "normalna" ljudska prava i možete da mu radite sve što lekari smatraju prikladnim, a pošto je žalba na presudu gotovo nemoguća, ne postoji šansa za oslobođenje sve dok ga ona ista dva lekara ne proglase "izlečenim".

Nedavno je Evropski sud za ljudska prava primorao Britaniju da pacijentima i zatvorenicima dozvoli žalbu protiv obavezne hospitalizacije. Iako to možda izgleda kao poboljšanje u odnosu na situaciju iz Volijeve dana, pacijenti i dalje moraju da čekaju šest meseci pre nego što žalba dođe na dnevni red, a za to vreme će, poput Volija, verovatno biti toliko onesposobljeni propisanim tretmanom da uopšte neće ni biti u stanju da izađu na kraj sa žalbenom procedurom.

Seciranje omogućava državi da sa ulice pokupi bilo koga i zatvori ga na neodređeno, a da čovek nije počinio nikakav zločin; ono po slovu zakona omogućava državi da muči i sakati zatvorenike bez ikakvog straha od raskrinkavanja.

Obavezna hospitalizacija je najjače oružje naše represivne države, surovi podsetnik na to do koje je mere sistem spreman da ide ne bi li kontrolisao pojedinca. I dok bomba predstavlja opštu opasnost, seciranje krši koncepte "ljudskih prava" pošto predstavlja direktnu pretnju po slobodu na lični stav i delovanje.

Kada smo čuli šta se desilo Voliju, bili smo ubeđeni da će ga to uništiti; neki od nas su zaista verovali da vlasti smeraju da ga unište. Naravno, neki naši poznanici liberalail uveravali su nas da smo "samo paranoični po pitanju namera države"; isti ti liberali na sličan način brane svaki od užasa savremenog tehnološkog društva, od bombe do računarskih sistema, koji se plaše da napadnu u društvu ili u sebi. Paranoični ili ne, tek mi smo pokušavali, najpre legalno, a onda i ilegalno, da se izborimo za Volijevo puštanje na slobodu. Svi naši pokušaji su propali.

Danima smo visili na telefonu i kontaktirali ljude za koje smo smatrali da bi nam mogli pomoći ili nas posavetovati. Najkorisnija i najsaosećajnija pomoć stigla je od organizacija kao što su "Riliz" (*Release*) i BIT, ilegalnih grupa od kojih pojedine i danas postoje i pomažu ljudima sa svakojakim problemima, od smeštaja do hapšenja. Kritičari "generacije hipika" mogli bi lepo da se sete da većina takvih organizacija, plus alternativne knjižare, izdavačke kuće, prodavnice hrane, kafići, koncertni prostori itd. i dalje vode, na korist svih nas, isti ti hipici; možda stari, ali, imajući u vidu ogroman trud koji su mnogi od njih uložili kako bi "pružili šansu miru", svakako ne dosadni.

Zaključili smo da je žalba nemoguća i shvatili da bi u svakom slučaju poštovanje "normalnih" procedura moglo da se otegne mesecima, a tad bi po našem mišljenju bilo kasno. Unajmili smo advokata da zastupa Volija, ali bolnica mu je branila da kontaktira Volija; pisma nikada nisu stigla do njega, a telefonski pozivi su se ispostavili kao besmisleni. "Pacijent" je svaki put "odmarao", a poruke su mu prenosili netačno.

Kada smo pokušali da Volija posetimo u bolnici, obavestili su nas da niko izuzev uže porodice ne može da ga vidi. Otac mu je umro, a majka i sestra, od kojih nijedna nije želela da ima išta s njim, bile su u inostranstvu. Kockajući se mogućnošću da bolničko osoblje nije baš upućeno u njegove porodične prilike, jedna naša drugarica je glumeći Volijevu sestru konačno uspela da kroči u bolnicu. Cilj posete, osim što smo jednostavno hteli da vidimo Volija, bio je da isplaniramo kako da ga kidnapujemo, ne bismo li ga odveli negde gde bi mogao da se oporavi od mučenja.

Prilikom druge posete, dvoje nas uspelo je da ga vidi, a da ne pobudi sumnju. Nadali smo se da ćemo uspeti da dovršimo plan za kidnapovanje, ali zatekli smo ga u tako očajnom stanju da smo zaključili kako bi bilo štetno po njega da ga teramo na planirano kretanje.

Ono što niko od nas nije u to vreme znao bilo je da je njegovo stanje direktna posledica "tretmana" kojem je bio izložen, a ne "simptoma" duševne bolesti. Žalosni poluljudi koje vidite kroz rešetkastu ogradu kako se vuku po dvorištu svake duševne bolnice nisu takvi zbog bolesti koju navodno imaju, već zbog lečenja koje trpe. Društveni stereotip lujke u sivom mantilu jeste bezukusni zaplet koji pre priliči drugorazrednim filmovima nego civilizovanom društvu. Ovaj stereotip se od strane oholog sistema hirurški i hemijski nameće "pacijentu" čiji "moronski i beživotni izgled" isti taj sistem koristi da "dokaže" njegovu bolest.

Od svog prijema u bolnicu, Voli je dobijao pilule da "leči svoju bolest", te injekcije za neutralisanje kontraindikacija. Razume se, on je pilule krio ispod jezika da bi ih kasnije ispljunuo. Injekcije nije mogao da izbegne, medicinsko osoblje su mahom činili muškarci daleko snažniji od Volija,

te učtiva odbijanja nisu bila od neke pomoći, no u svakom slučaju, pošto je trebalo da leče kontra-indikacije, nisu bile neki problem. Ono što ni on ni mi nismo znali jeste da ga je osoblje namerno lagalo koji je lek koji. To je za posledicu imalo da injekcije flufenazina, koji je dobijao u dozama daleko većim od preporuka proizvođača počnu da proizvode sve ozbiljnije nuspojave koje nisu lečili. Osoblje je trebalo odmah da primeti da nešto nije u redu, svakako su shvatili da Voli ispljuvava pilule, no to je, na kraju krajeva, deo njihovog "lečenja" - od njega su pravili bezumnog morona.

U međuvremenu je održan Stounhendž 2. Ove godine se okupilo na hiljade ljudi, a vlasti preko dve nedelje nisu uspevale da spreče proslavu. Logorske vatre, šatori i tipiji, stolovi sa besplatnom hranom, bine i bendovi, muzika i magija. Vijorile su se zastave i lepršali zmajevi. Gola deca su se igrala u šumi, minijaturne verzije Robina Huda koje slave svoje materijalno siromaštvo. Psi okupljeni u zavijajuće čopore krali su grane s bezbrojnih gomila, da bi se onda otimali o njih u vidu ogromne krznene lopte koja se u metežu kotrlja. Dva plemenita konja privezana za drvo ćutke su posmatrala veselje kroz prošarano svetlo koje im je igralo po telima. Bradati starci načičkani po panjevima mumlali su molitve svojim ličnim bogovima. Grupice ljudi ložili su rasplamsale vatre nad kojima su kipteli kotlovi i pekao se hleb, a brojne bogate arome mešale su se po toplom vazduhu. Odredi plećatih muškaraca kretali su u potragu za drvetom i vodom, redovno praćeni nizom nasmejane dece koja su ih imitirala. Na sve strane pesma i ples. Indijanske flaute plele su neobične zvučne šare oko neprestanog poja ptica. Udarci bubnjeva pratili su šuplje i tupe udarce sekire po drvetu. Stari prijatelji su upoznavali nove, dodiri ruku i isprepletana tela, prošireni umovi i, na jednom majušnom mestu na našoj zemlji, ljubav i mir postali su stvarnost. Samo deset milja dalje niz put, Volija Houpa, čovek koji je svojom vizijom i marljivošću tu stvarnost načinio mogućom, pumpali su otrovima u mraku bolničke ćelije.

Par dana nakon što je i poslednja osoba napustila mesto održavanja festivala, Voli je, bez ikakve prethodne naznake, pušten na slobodu. Taj veliki čovek, nasmejani, preplanuli hipi ratnik koga su odvojili od rođenog festivala, sada je pod uticajem njihovih lekova izbačen na njihove sive ulice kao nervozna i nemušta olupina od čoveka.

Dva dana je Voliju trebalo da doveze svoj auto duginih boja od bolnice do naše kuće. Sedamdeset milja za dva dana, dva dana terora. Smatrao je sebe nesposobnim za vožnju na duže i morao je da pauzira po nekoliko sati ne bi li povratio svoje samopouzdanje. Niko nije znao da je oslobođen, a možda i da bi povratio nekakvo dostojanstvo, tek odlučio je da to uradi sam. Kada je konačno stigao kod nas bio je u gorem stanju nego onomad u bolnici; jedva da je mogao da hoda, a čak i najjednostavniji zadaci za njega su bili nemogući. Teško je poverovati da je uopšte uspeo da vozi tih sedamdeset milja. Ovoj bledej senci čoveka kojeg smo nekad znali sada je bilo mučenje da sedi na suncu, od kojeg bi mu se lice i ruke naduli i pretvorili u izobličenu masu. Sunce koje je obožavao sada je za njega bilo crni mrak. Noću bi ležao u svom krevetu i plakao tihim, očajničkim jecajima koji bi trajali do zore, kada bi se konačno uspavao. Činilo se da ništa ne može da mu olakša ovo patetično raspoloženje. Pokušali smo da ga naučimo da ponovo hoda kako treba, ali nije imao koordinaciju, pa je levu ruku bacakao napred s levom nogom, a desnu s desnom. Nekad smo se smejali tome, ali smeh bi uvek ustupio mesto suzama. Nije nam bilo jasno i hvatao nas je strah.

Konačno, iz očaja, odveli smo Volija do jednog našeg prijatelja doktora koji mu je dijagnostifikovao "hroničnu diskineziju", bolest uzrokovanu prejakim dozama flufenazina i sličnih lekova. Volija su pretvorili u biljku i to, još gore, u neizlečivu biljku.

Mic po mic, svest da je osuđen da živi u polusvetu idiotizma u koji je doveden lekovima probila se do onoga što je ostalo od Volijeveog mozga. Trećeg septembra 1975, nemoćan da izdrži još jedan dan, možda u nadi da će mu smrt eventualno ponuditi više od onog što mu je ostalo u životu, Voli Houp se predozirao pilulama za spavanje i ugušio na smrt od povraćke koju su one izazvale.

Za relativno kratko vreme koje provedemo na zemlji verovatno stupimo u kontakt sa hiljadama ljudi za koje nas vezuje tek poneki poluosmeh i učtiv razgovor. Imamo sreće ako nam se od tih nekoliko hiljada lica jedno zapravo obrati izlazeći iz okvira predvidljivih fraza. Pravi prijatelji su retkost, istinsko razumevanje između ljudi se teško postiže, ali kada se to desi stičete najdragocenije ljudsko iskustvo.

Imam sreće da pripadam grupi ljudi koje smatram prijateljima i s kojima mogu da delim svoj doživljaj stvarnosti i angažman na zajedničkoj viziji budućnosti. Sreo sam gomilu ljudi čiji je izgleda jedini cilj, zbog vlastitog cinizma i besmislenog života, da ljudima poput nas brane da izražavamo vlastiti doživljaj našeg života; takvi ljudi mi liče na mračne senke koje su naš svet učinile tako bezbojnim.

Voli je bio genije. Ne mogu da lažem da mi se u potpunosti dopadao, bio je previše težak za dopadanje, ali jesam ga voleo. Bio je najživopisniji lik kog sam ikada upoznao, osoba sa jakim osećajem za sudbinu potpuno spremna da je po svaku cenu traži. Ako su prijatelji retkost, ljudi kao što je Voli zaista su najveća retkost. Pretpostavljam da nikad više neću ponovo upoznati nekoga nalik njemu; bio je magičan, mističan vizionar koji me je više uputio u smisao života nego što bi svi oni sivi nikogovići iz prošlosti mogli da sanjaju. Voli je bio pojedinac, čista energija, veliko i silno srebrno svetlo što sija u mraku, čovek koga su zbog toga što je bio ljubazan, dobar i pun ljubavi ti sivi ljudi videli kao pretnju koju je trebalo eliminisati.

Voli nije bio lud, umobolan, otkaćen, bio je ljudsko biće koje nije želelo da prihvata sivi svet za koji nam govore da je sve što treba da očekujemo u životu. Želeo je više i odlučio je da to i postigne. Nikako mu nije išlo u glavu zašto bi ljudi trebalo da jedni s drugima žive kao neprijatelji. Kao i brojni anarhisti, smatrao je da su ljudi u suštini ljubazni i dobri, te da su zabrane i ograničenja koja im se, često i nasilno, nameću od strane oholog sistema onaj istinski izvor zla.

”Zlo je samo dobro koje muči vlastita glad i žeđ.”

Fil Rasel, 1974.

Voli Houp je imao i snagu i hrabrosti da se bori za svoja uverenja, ali je kao i mi bio beznađežno neupućen u način na koji funkcioniše država. Tražio je pravo da živi svoj život, a naišao je na divljački otpor. Ubio ga je sistem koji smatra da ”zna najbolje”. Upravo taj sistem, i stotina njemu sličnih, ugnjetavaju milione ljudi širom sveta. Levičarsko tlačenje u Poljskoj, desničarsko u Severnoj Irskoj, koja je razlika?

Zatvori i duševne bolnice po svetu pune su ljudi čiji je jedini greh to što se nisu mirili sa ustaljenim ”normama” države u kojoj žive. Ruski disidenti su američki heroji, a američki disidenti su ruski heroji; lonac je samo crnji². Da bismo pobedili tlačitelja, moramo ga dobro izučiti, inače smo, poput Volija, osuđeni na ućutkavanje pesnicom.

Voli je tražio mir i kreativnost kao alternativu ratu i uništavanju. Bio je anarhista, pacifista i iznad svega individualista, ali je zbog vremena u kojem je naivno živio i nedužan stradao označen kao ”hipik”.

---

² Odnosi se na izreku ”The pot calling the kettle black”, kod nas prevedeno kao ”Podsmevao se kotao loncu” ili ”Smejala se kuka krivom drvetu” (prim.prev.)

Pred istražnim sudijom, inspektor zadužen za istragu povodom Volijeve smrti naružio ga je u jednoj sarkastičnoj rečenici: "Ovaj je umislio da je Isus Hrist, a?" Voli svakako nije o sebi tako mislio, no sudeći po tome kako je država postupala s njim, izgleda da oni jesu. Isti inspektor tvrdio je da je detaljno ispitaio sve koji su bili u kontaktu s Volijem od dana njegovog prvog hapšenja do dana kada je umro. Iako smo Volija posetili dvaput u bolnici, a kasnije je i boravio kod nas neke dve nedelje, ovaj čuvar zakona nije nas nijednom kontaktirao. Ono par svedoka koje su pozvali očigledno su pažljivo izabrani da "slušađu državu". Među njima je bio i lekar zadužen za Volijevo lečenje. Celim tokom njegovog iskaza jedna laž stizala je drugu, a onda ga je, da eventualno ne bi bio razotkriven u unakrsnom ispitivanju, islednik podsetio da voz samo što mu nije pobegao, klim klim, žmik žmik.

Sud je proglasio samoubistvo bez ikakvog pominjanja jezivog tretmana koji ga je direktno naveo na to. Glasno smo protestovali iz zadnjih redova sudnice, ali sivi ljudi su na naše protivljenje jednostavno odgovorili podrugljivim smeškom.

Volijeva smrt i obmane kojima se vlast služila da je zataška, naterale su nas da sledeće godine pokrenemo vlastitu istragu ne bismo li otkrili šta se tačno desilo nakon što je otišao iz naše kuće onog vrelog majskog dana. Naša saznanja uverila su nas da to što se dogodilo nije bio nesrećan slučaj. Država je nameravala da uguši Volijev duh, ako ne i život, zato što je predstavljao pretnju, neustrašivu pretnju koju su se nadali da mogu uništiti bez većeg rizika od razotkrivanja.

Cela priča predstavlja košmarnu mrežu prevara, korupcije i brutalnosti. Prema Voliju su se s potpunim prezirom odnosili i policija koja ga je uhapsila, i zatvor i bolnica u kojima su ga držali zatočenog. Naša saznanja udaljila su nas od Volijevog slučaja; dok smo pokušavali da dopremo do istine u jednoj situaciji, otkrili bismo bezbroj novih tragova i pravaca koje valja pratiti. Upadali smo sve dublje u svet laži, nasilja, pohlepe i straha. Niko od nas nije bio spreman za ova nova otkrića, a svet je počeo da nalikuje na neko skućeno, mračno mesto.

Našli smo dokaze o zataškavanju ubistava, povezanosti policije i bandi, pogrešnih hapšenja i zatvaranja po izmišljenim optužbama i na osnovu lažnih dokaza. Saznali smo za užasna mućenja, kako fizička tako i psihička, ljudi po zatvorima i duševnim bolnicama, lekare koji svesno propisuju bukvalno otrove, nesposobnih da vide modrice koje su službenici Njenog Veličanstva nanosili po telu zatočenih: stražari i inspektori koji ispituju osumnjičene imaju naredbu da udaraju ispod glave, da kad rodbina dođe u posetu ne vidi modrice. Saznali smo za čuvare koji su iz rasonode huškali zatvorenike jedne na druge ili im pomagali u zamenu za materijalne ili seksualne usluge. Saznali smo za medicinske tehničare u duševnim bolnicama koji namerno daju pogrešne lekove pacijentima "samo da vide šta će se desiti" i koji su zarad malo uzbuđenja vezivali pacijente za krevete da bi ih onda mučili. Zvanična matra da zatvori imaju "popravnu", a duševne bolnice "lečilišnu" funkciju najveća je laž - njihova funkcija je "kažnjavanje": grubo, okrutno i jednostavno - kažnjavanje.

Van sveta policije, sudova, zatvora i duševnih bolnica, suočavamo se možda i sa još gnusnijim spoljašnjim svetom. U tom svetu, ugledni, pametni i bezbedni ljudi danonoćno rade na održavanju laži. Oni znaju za maltretiranja i zverstva, znaju za nepoštenje i korupciju, znaju da je stvarnost u kojoj žive čist falsifikat, ali ne usuđuju se da joj se suprotstave; s obzirom da su toliko od svog života uložili u nju to bi bilo kao da se suprotstavljaju sami sebi, pa zato ćute - ćutljiva i nasilna većina.

Ispod blještave površine uredno očešljanih kosa i zategnutih najlonki, izglancanih automobila i oribanih šporeta, izlaska u pab petkom i povremenih odlazaka u crkvu nedeljom, dobro isplani-

ranih porodica i još bolje isplanirane budućnosti, bogatstva i sigurnosti, moći i slave, leže "pravi" fašisti. Oni koji znaju, a čute.

"Prvo su došli po Jevreje, a ja sam čutao jer nisam bio Jevrejin. Onda su došli po komuniste, a ja sam čutao jer nisam bio komunist. Zatim su došli po sindikalce, ali ja sam čutao jer nisam bio sindikalac. Najposle su došli po mene, ali više nije imalo ko da me brani."

Pastor Nimeler, žrtva nacista

Oni čute i kada na kući prekoputa razbijaju prozore, a zidove šaraju rasističkim uvredama. Čute kad noću čuju bat koraka, kucanje na vratima i jecaj onih unutra. Sad već možda i prošapću, najtiše što mogu: "Znate, oni su Jevreji" - ili katolici, indijanci, Pakistanci, Indijci, Arapi, Kinezi, Irci, cigani, pederi, bogalji ili pripadnici bilo koje manjinske grupe u bilo kom društvu, bilo gde na svetu - samo jednom prošapću pre nego što toplota perjanog pokrivača ublaži njihovu gotovo slučajnu krivicu. Čute i kad čuju kako ih vode u tminu. Čute dok po hladnoj jutarnjoj izmaglici čuju kamione za stoku. A kada čuju za jame, sprave za mučenje, peći, za hiljade mrtvih i hiljade ljudi na umoru - oni čute. Sigurnost je ipak njihov bog, a poslušnost njegova ljubavnica, te stoga čute. Uprkos svim dokazima, uprkos svemu što znaju oni čute, jer je pravilo da tako treba. Čutanje, sigurnost, poslušnost i pravila - koreni fašizma. Čutanje čini njihov udeo u nasilju, ogroman i snažan, tihi glas odobravanja - glas fašizma.

Ne predstavljaju ni Nacionalni front ni Britanski pokret desničarsku pretnju; oni poput dinosaurusu imaju samo telo bez mozga, pa će stoga i izumreti. Upravo "opšta javnost" spremna da se povinuje autoritetu predstavlja "pravu" fašističku pretnju. Fašizam je mnogo prisutniji u srcima naroda nego u glavama njegovih potencijalnih vođa.

Glasovi čutanja činili su našu istragu s vremena na vreme gotovo nemogućom. Ugledna većina bila je previše zabrinuta za vlastitu sigurnost da bi rizikovala i uznemiravala vlasti time što bi nam rekla ono što zna. Znali su, i mi smo znali da su oni znali, ali svejedno su - čutali.

Od ogromnog broja dokumenata koje smo prikupili tokom istrage složili smo podužu knjigu o životu i smrti Volija Houpa. Tokom istrage smo dobijali pretnje smrću sa raznih strana, a u par navrata dolazila je i policija da nam stavi na znanje kako oni znaju ono što mi znamo i da bi bilo bolje... da čutimo.

Osećali smo se usamljeno i ranjivo. Najzad, živci su popustili i jednog lepog prolećnog jutra, godinu i po nakon Volijeve smrti, bacili smo knjigu i gotovo svu dokumentaciju u vatru u dvorištu, posmatrajući kako se plamen izdiže u savršeno plavo nebo. Fil Rasel je umro.

S obzirom da smo spalili gotovo svaki papir koju smo imali o Filu, ovaj članak sam napisao uglavnom na osnovu sećanja. Kao rezultat toga, pojedini sitni detalji, precizne vremenske odrednice itd. možda su malčice netačne. Ostatak priče je em istinit, em tačan.

Tokom "hipi ere" borili smo se za mir, a neki od nas su učestvovali na prvim marševima za nuklearno razoružavanje i sa setom gledali kako politička pohlepa izjeda pokret. Tokom "drop out and cop out" perioda oslanjali smo se na uverenje da je "prava" promena jedino moguća putem ličnog primera, pa smo zbog toga odbacili dobar deo hipi kulture, prvenstveno naglasak na drogama, kao čist eskapizam. Žalosno je što mnogi pankeri po svoj prilici pribegavaju istim eskapističkim sredstvima, iako u svom slepom licemerju optužuju hipike kako nikad nisu "opasuljili" - neće ni ovi novi proroci lulaškog sna.

Nadali smo se da ćemo kroz praktičnu demonstraciju mira i ljubavi moći da sivi svet obojimo novim bojama; čudno je da je bio potreban čovek po imenu Houpa, jedini "pravi" hipik sa kojim

smo ikad imali neposrednu kreativnu saradnju, da nam pokaže da je konkretno ta vrsta nade san. Doživljaji koje smo imali tokom našeg kratkog prijateljstva učinili su da shvatimo kako je vreme da preispitamo način na koji tražimo našu viziju mira. Volijeva smrt nam je pokazala da sebi ne možemo dopustiti da "sedimo i dozvolimo da se to ponovi". Jednim delom bili smo odgovorni za njegovu smrt i, premda smo učinili sve što smo mogli, to nije bilo dovoljno.

Uz želju za promenom mora postojati i želja da se radi na njoj: ako se već treba suprotstaviti sistemu, treba mu se suprotstaviti do kraja. Više nije bilo dovoljno da uzmemo ono što nam odgovara, a ostatak odbacimo, došlo je vreme da se vratimo na ulice i napadnemo, vratimo se, delimo svoja i učimo iz iskustava drugih.

Godinu dana nakon Volijeve smrti, Pistolsi su izdali album "Anarhija u UK"; možda stvarno nisu bili ozbiljni, "gospojo", ali za nas je to bio ratni poklič. Kada je Roten objavio da "nema budućnosti", mi smo to shvatili kao izazov našoj kreativnosti - znali smo da ima budućnosti ako smo spremni da radimo na njoj.

Ovo je naš svet, on je naš, ali su nam ga ukrali. Pokušali smo da ga uzmemo natrag, samo nas ovaj put nisu zvali "hipici", već "pankeri".

Peni Rembo, London, januar/mart 1982.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Peni Rembo
Poslednji hipik
Histerična romansa
1982

Christ: The Album
Naslov originala: The Last of the Hippies, Prevod: Mile od Umu, april 2020, kkusiusk.noblogs.org

anarhisticka-biblioteka.net